

กสทช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดประชุม “นิตินโยบายการบินและอวกาศ” เพื่อรองรับการหลอมรวม (Convergence) ทางด้านโทรคมนาคมและอวกาศ ที่จะเกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคณะนิติศาสตร์ ร่วมกับ สำนักคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบินและอวกาศ จัดประชุมวิชาการ “นิตินโยบายการบินและอวกาศ” ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 23 - 24 กุมภาพันธ์ 2569 ณ ห้องประชุม Diamond Dome โรงแรมควีนสแลนด์ กรุงเทพฯ เพื่อบูรณาการนักวิชาการด้านกฎหมายและวิศวกรรม รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ อันนำไปสู่การกำหนด ‘นิตินโยบาย’ ในด้านการบินและอวกาศ ที่เป็นเสมือน ‘เข็มทิศ’ นำไปสู่การร่างหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อกำกับดูแลกิจการการบินและอวกาศของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเอื้อต่อการพัฒนาภายใต้นวัตกรรมของประเทศอย่างยั่งยืน

พลอากาศโท ดร.ธนพันธุ์ หล่ายเจริญ กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้บรรยายพิเศษและให้ข้อมูลมีสาระสำคัญสรุปว่า “นิตินโยบายการบินและอวกาศ” นับเป็นเรื่องที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง และเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนทั้งทางด้านกฎหมายและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านอวกาศ เพราะนอกจากเป็นการบริหารจัดการในพื้นที่ที่เป็นสากล ‘ไม่มีพรมแดน’ แล้ว ยังต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวดเร็วกว่ากฎหมายที่จะไล่ตามทัน

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้ ได้เคยเกิดขึ้นในกิจการสื่อสารมาแล้ว เช่น ในอดีตจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ ส่งผลให้ประชาชนสามารถดูหนัง ฟังเพลงบนโทรศัพท์มือถือได้ ทำให้เกิด “การหลอมรวม” (Convergence) ระหว่างกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยที่อาจมิได้ปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบให้สอดคล้องครบถ้วน ทำให้เส้นที่เคยแบ่งกิจการทั้ง 3 อาจคลุมเครือไม่ชัดเจน ส่งผลให้รัฐ หรือ กสทช. ไม่สามารถกำกับดูแลเนื้อหาที่เกิดจากการข้ามกิจการไปสู่โทรคมนาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของรัฐ เป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันเทคโนโลยีบรอดแบนด์ยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเกิดเป็นคลื่นลูกใหม่ ที่มีโซ่ทำให้เกิดการหลอมรวมเฉพาะภาคพื้นดินเท่านั้น แต่จะทำให้เกิดการหลอมรวมระหว่างกิจการโทรคมนาคมและกิจการอวกาศ จนทำให้เส้นที่เคยแบ่งระหว่างกิจการโทรคมนาคมและกิจการอวกาศอาจคลุมเครือเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากปัจจุบัน ดาวเทียมวงโคจรต่ำ (LEO) ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ เช่น Starlink OneWeb หรือ Kuiper เริ่มเข้าสู่ตลาดแล้วนั้น จัดว่าเป็นทั้งกิจการโทรคมนาคมและกิจการอวกาศ

นอกจากนั้น ในอนาคตอันใกล้ ได้มีการพัฒนาดาวเทียมเพื่อรองรับการเป็น data center บนอวกาศที่สามารถประหยัดพลังงาน โดยไม่ต้องใช้เครื่องปรับอากาศ เนื่องจากบนอวกาศอุณหภูมิหนาวเย็นเหมาะสมรวมทั้งใช้ solar cell เป็นพลังงานได้เป็นอย่างดี ทำให้ในอนาคต นักลงทุนอาจไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจัดตั้ง data center จากประเทศใด เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ของมวลมนุษยชาติที่ไร้พรมแดน หรือไม่? หรือในอนาคต หาก กสทช. ต้องการกำกับดูแลและจำเป็นต้องออกประกาศหลักเกณฑ์ “Landing Right สิทธิการใช้ Data Center” ซึ่งในแง่ของกฎหมายจะกระทำได้อย่างไร? มีฐานกฎหมายใดรองรับ? เนื่องจากในปี พ.ศ. 2562 ต้องทำการแก้ไข พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ก่อน เพื่อให้ กสทช. มีอำนาจในการออกประกาศ “Landing Right สิทธิในการเข้าใช้ช่องสัญญาณดาวเทียมต่างชาติ” หลักจากนั้น กสทช. จึงสามารถออกประกาศฯ ดังกล่าว เพื่ออนุญาตและกำกับดูแลได้

ทั้งนี้ ไม่นับรวมเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อโดยตรงในลักษณะ IoT ไปยังรถยนต์ ซึ่งในประเด็นนี้ บริษัท Tesla ได้จดสิทธิบัตร (patent) ที่ได้พัฒนาหลังคารถยนต์ให้เป็นจานรับสัญญาณ (Dish Terminal) เพื่อเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากดาวเทียม Starlink ได้ ซึ่งในเรื่องนี้บริษัทรถยนต์จีน BYD ก็ได้ร่วมมือกับบริษัทดาวเทียมจีนที่ไม่ใช่เพียงแค่เชื่อมสัญญาณดาวเทียม BeiDou ที่เป็นระบบนำทาง GPS เท่านั้น แต่ในอนาคตจะเชื่อมต่อ 5G NTN (Non-Terrestrial Network) เพื่อให้รถยนต์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง รวมทั้งได้ร่วมมือกับบริษัท Huawei ในการพัฒนาระบบ self-driving car อย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

จึงมีประเด็นคำถามต่อ พ.ร.บ.วิทยุคมนาคม ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ที่สำนักงาน กสทช. ยังคงใช้ในการกำกับดูแลอุปกรณ์ที่ใช้คลื่นความถี่ต่าง ๆ สามารถบังคับใช้หลังคารถยนต์ในอนาคตนี้ได้หรือไม่ อย่างไร? ซึ่งในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ทางสำนักงาน กสทช. ได้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการออกประกาศ กสทช. เพื่อรองรับการกำกับดูแลภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติฯ ที่ยังไม่มีมีการปรับปรุง แต่ก็ยอมรับว่า ยังมีความคลุมเครือและมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้รักษา ซึ่งคงต้องบูรณาการร่วมมือกันต่อไป

“หากเกิดการหลอมรวม (Convergence) ที่ส่งผลให้กิจการโทรคมนาคมและกิจการอวกาศ คลุมเครือไม่ชัดเจน โดยยังไม่มีมีการแก้ไขกฎหมายทั้งระดับหลักและรองให้รองรับ โดยส่วนตัวมีความห่วงใย ที่จะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถกำกับดูแลกิจการสื่อสารโทรคมนาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบริษัทยักษ์ใหญ่ต่างชาติด้อมมุ่งสู่พื้นที่ ‘ที่ไร้พรมแดน’ และ ‘ปราศจากการกำกับดูแล’ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติและประชาชนยิ่งกว่ากรณี OTT ที่เกิดขึ้นจากการหลอมรวมโดยไม่ยอมให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบในปัจจุบัน ดังนั้นในวันนี้ ต้องร่วมกันกำหนด ‘นิตินโยบาย’ ที่เป็นเสมือนเข็มทิศในการนำไปสู่การสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องกับสากลและเอื้อต่อการพัฒนาภายใต้วัฒนธรรมของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน” **ธนพันธุ์** กล่าวตบท้าย